

Plačilna bilanca

**Pokazatelj stanja v gospodarstvu in vodilo za nosilce
ekonomskih politik**

Plačilna bilanca – pravna podlaga - metodologija

Za Slovenijo na voljo od leta 1994

- **Zakon o državni statistiki**

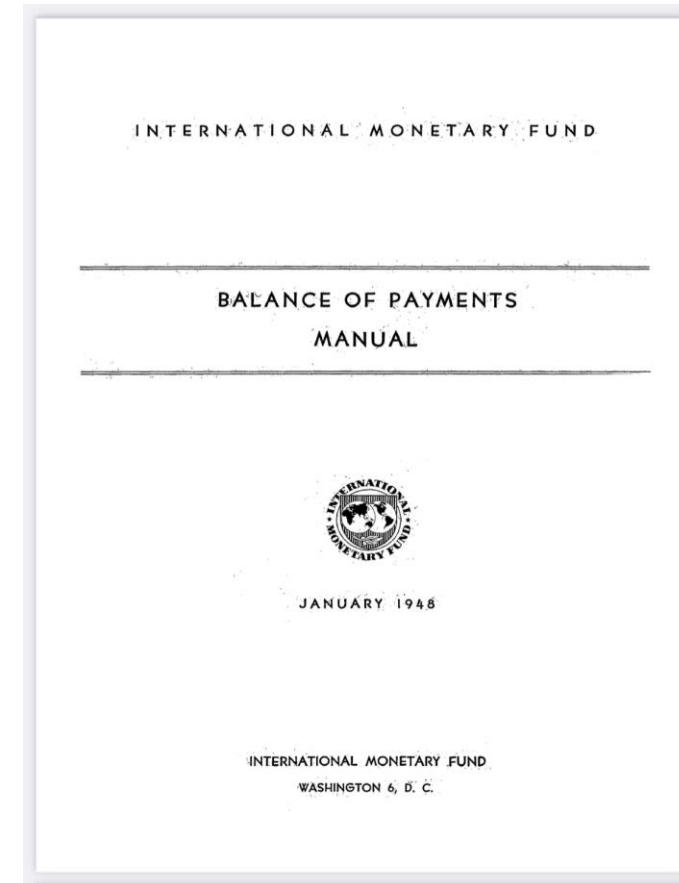
- določa da je Banka Slovenije je eden od pooblaščenih izvajalcev **Programa statističnih raziskovanj**

- **Zakon o Banki Slovenije**

- 12. člen (Druge naloge Banke Slovenije)

- **Metodologija: Balance of payments manual, IMF, 2014**

- **BPM6 - [Sixth Edition of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual \(BPM6\)](#)**
- **Objava 44 dni po referenčnem obdobju**

Plačilna bilanca – sestava

Prikaz ekonomskih transakcij med rezidenti in nerezidenti v določenem časovnem obdobju

- **Tekoči račun:** blagovna in storitvena menjava ter prejemki in izdatki iz naslova primarnih (od dela, kapitala, davki na proizvodnjo, subvencije, najemnine) in sekundarnih dohodkov (socialni prispevki, davki na dohodek, lastna sredstva unije iz BDP in DDV, mednarodno sodelovanje – enostranski tekoči transferi).
- **Kapitalski račun:** bruto pridobitve in odtujitve neproizvedenih nefinančnih imetij in kapitalski transferi (trgovanje s CO2 kuponi, naknadni popusti (odpis dolga), investicijske podpore (EK transferi), večje odškodnine-poravnave, nakupi/prodaje patentov in licenc).
- **Finančni račun:** neto pridobitve in odtujitve finančnih sredstev in obveznosti do tujine: neposredne naložbe, vrednostni papirji, finančni derivativi, ostale naložbe, rezerve.

Plačilna bilanca – osnovne značilnosti

- Plačilna bilanca je **brez salda**, salde imajo le posamezni deli: **saldo tekočega in kapitalskega računa enak saldu finančnega računa**.
- Evidentiranje ekonomskih transakcij v plačilni bilanci temelji na sistemu **dvostavnega knjigovodstva**, kar pomeni, da je vsaka transakcija evidentirana na dveh mestih.
- Glavno merilo za nastanek in zajem transakcije je **menjava lastništva in ne transfer denarja**.
- Če se govori o saldu plačilne bilance je najpogosteje mišljen **saldo tekočega računa plačilne bilance**.
- Pozitiven saldo obdobja pomeni, da gospodarstvo pri poslovanju s tujino ustvarja presežek, kar pomeni neto varčevanje in financiranje tujine.
- Negativen saldo pomeni, da gospodarstvo ustvarja primanjkljaj in s tem povečuje svojo neto zadolženost do tujine.

Viri in zajetje: lastni viri BS

- Zbiranje poročil podjetniškega sektorja o poslovanju s tujino (KRD, BST, SN)
 - poročanje preko spletne aplikacije
 - nabor poročevalcev na osnovi baze letnih izkazov preko AJPES (70.000 podjetij)
 - 1/3 posluje s tujino (posebni dodatek poslovanja do tujine 1x letno)
 - v nabor poročevalcev izbranih cca 3800 podjetij, kar zagotavlja pokritje do tujine med 85 do 90%
- Računovodski podatki BS
- Statistika finančnih posrednikov (popolno zajetje) – PORFI, 12 poročil
- Statistika finančnih računov (prag poročanja 2 mio bilančne vsote, delni vir za plačilno bilanco)
- Statistika plačil (SPI- delni vir za plačilno bilanco) – plačilne kartice
- Vrednostni papirji (VRP) - poročajo banke, borzoposredniške družbe, zavarovalnice, pokojninske družbe, družbe za upravljanje, investicijske družbe, vzajemni skladi, vzajemni pokojninski skladi

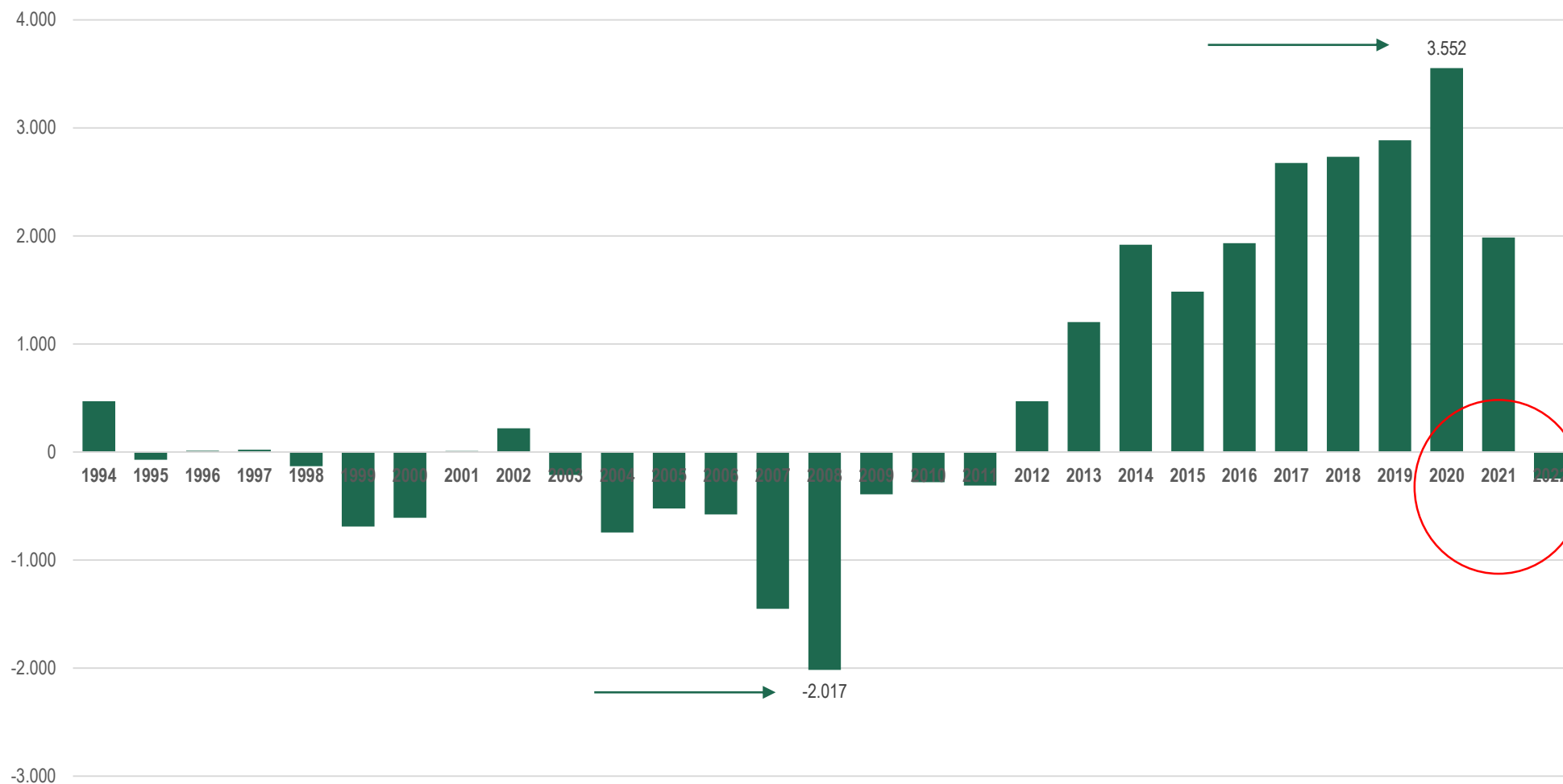
Viri in zajetje: drugi viri

Več virov, boljša kvaliteta in zanesljivost podatkov

- SURS (blagovna menjava, viri za turizem, mejni prehodi, dohodki od dela,...)
- MF o transferih z Evropsko Unijo (kohezija, sklad za okrevanje, neposredna plačila)
- KDD o domačih vrednostnih papirjih v lasti tujcev
- Vzporedni kontrolni viri; plačilni promet s tujino, bilance preko AJ PES, objave v medijih, FURS (DDV)
- OECD davčna izmenjava za stanje prebivalstva na računih v tujini (FURS, zamik podatkov)
- ECB o posojilih prebivalstvu v drugih državah, vlogah prebivalstva, CSDB (enotna baza vrednostnih papirjev za del, ki gre mimo domačih posrednikov)
- Bilateralna izmenjava z drugimi CB: npr, nakazila zdomcev (RS, HR, MN), nepremičnine (HR pošlje podatke o nakupih nepremičnin), pokojnine (AT, CH, DE, IT)

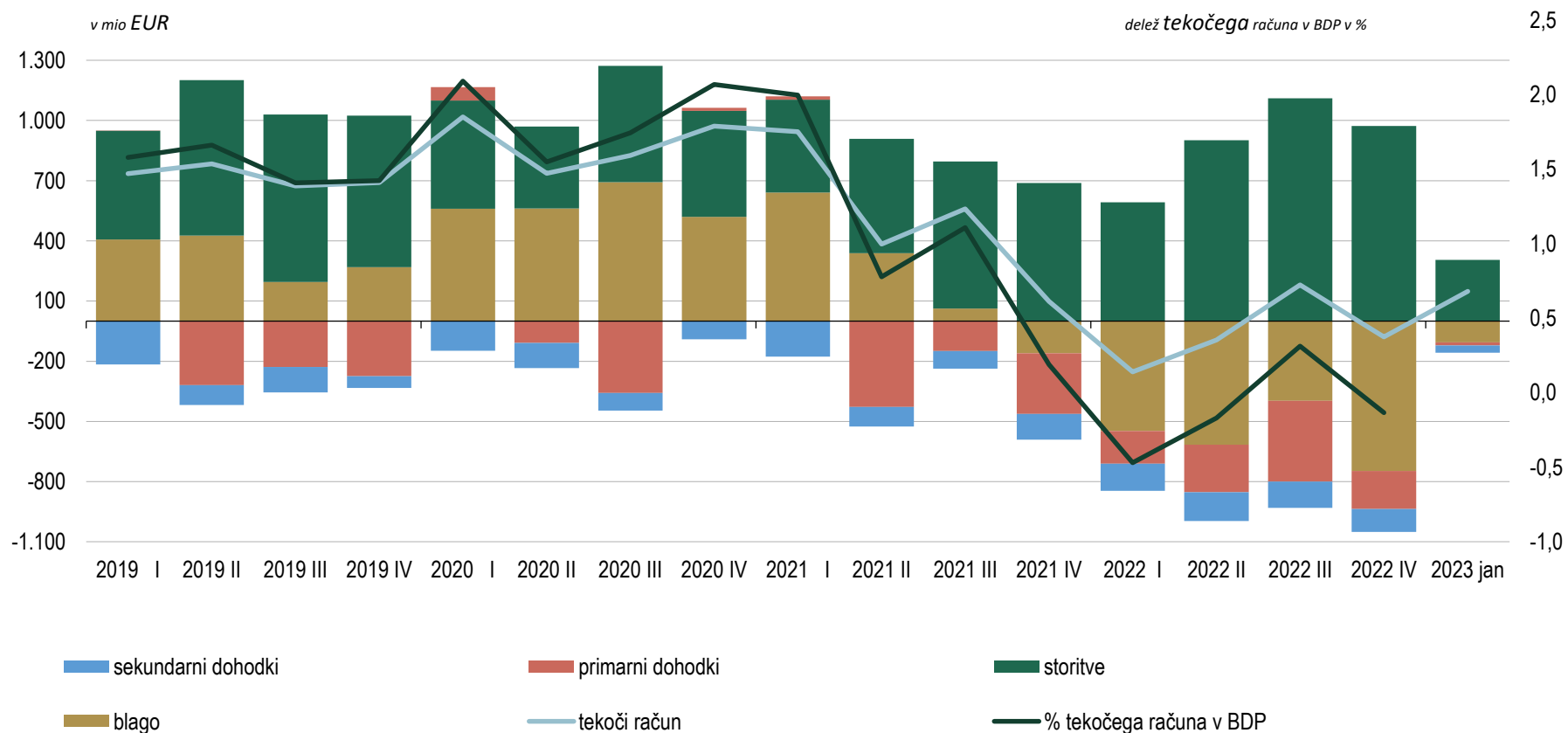
Slovenija zadnjih 10 let s presežkom....

Saldo tekočega dela plačilne bilance 1994 – 2022 v EUR

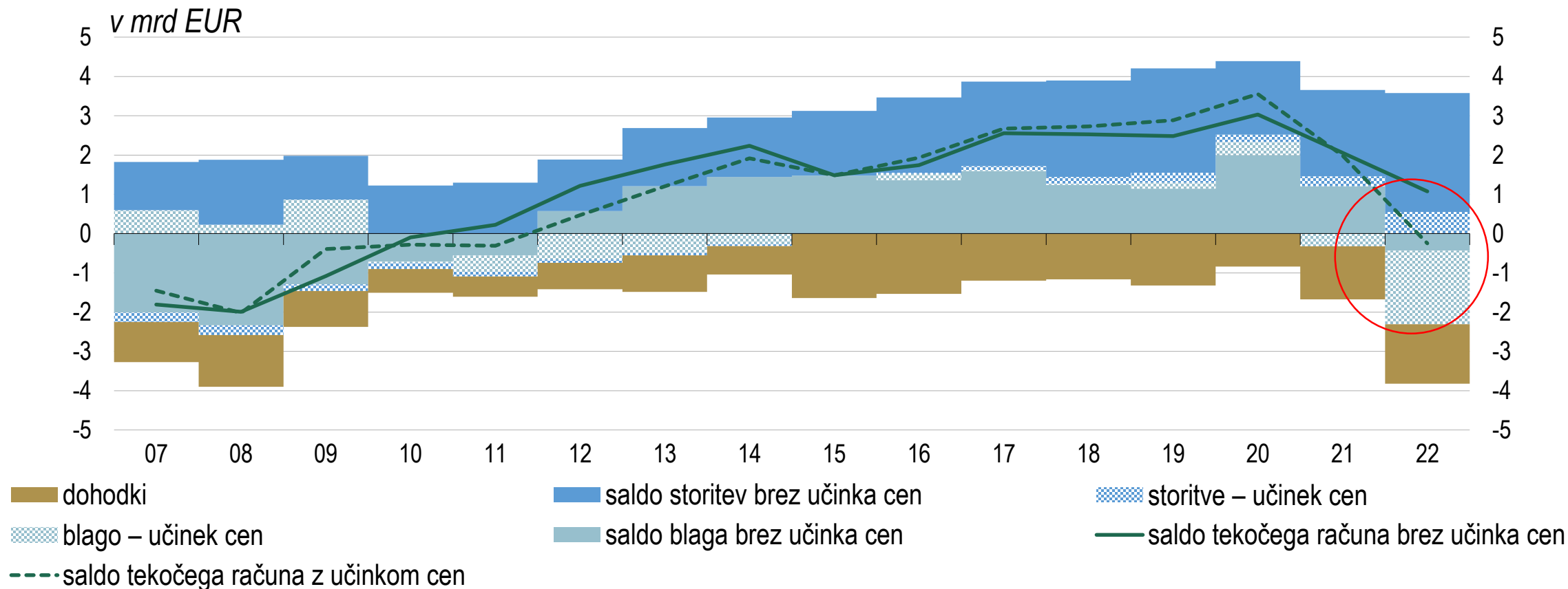
Tekoči račun: struktura in delež v BDP, 2019 -2023

V letu 2022: 247 milijonov evrov primanjkljaja kar je 0,4 % BDP

Pogoji menjave so se v 2022 poslabšali

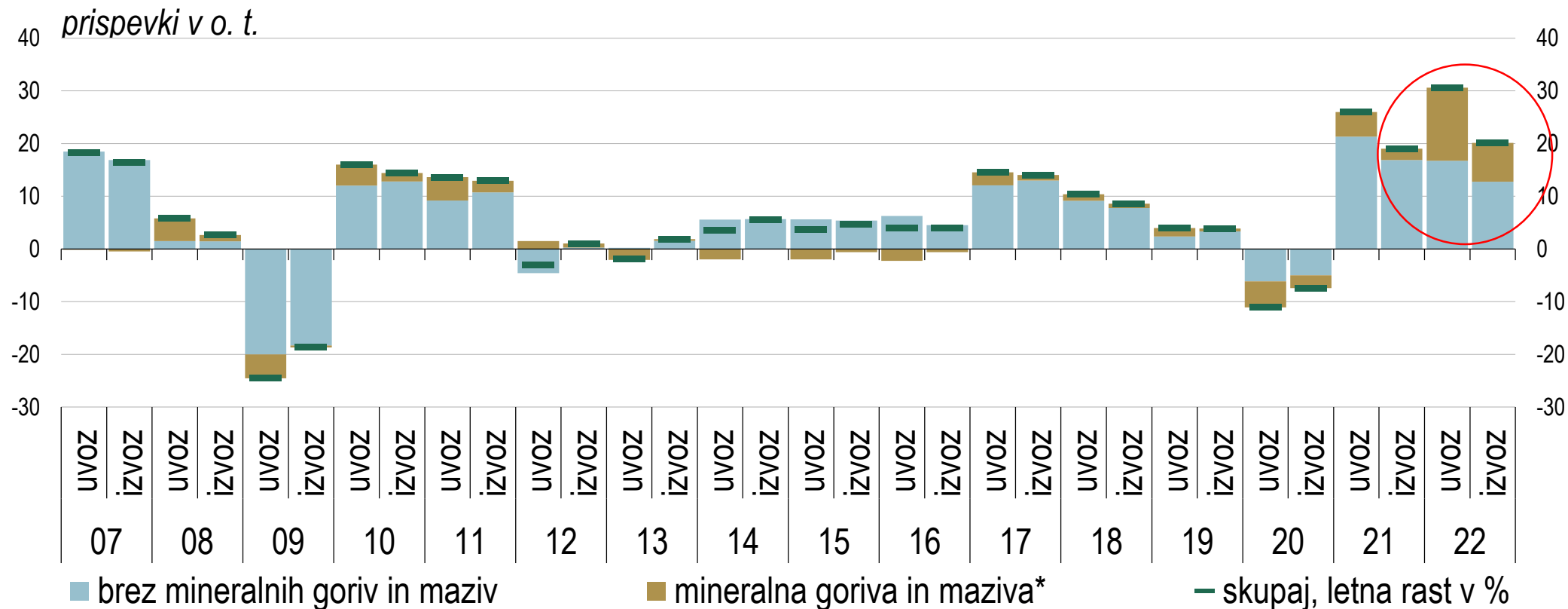
Vpliv pogojev menjave na saldo tekočega računa

Opomba: Učinek pogojev menjave je izračunan kot razlika med nominalno in realno menjavo na podlagi podatkov plačilne bilance in cenovnih indeksov iz nacionalnih računov.
Vir: SURS, Banka Slovenije, preračuni Banke Slovenije.

Vpliv energentov je znaten

Vpliv na nominalno rast blagovne menjave v o.t.

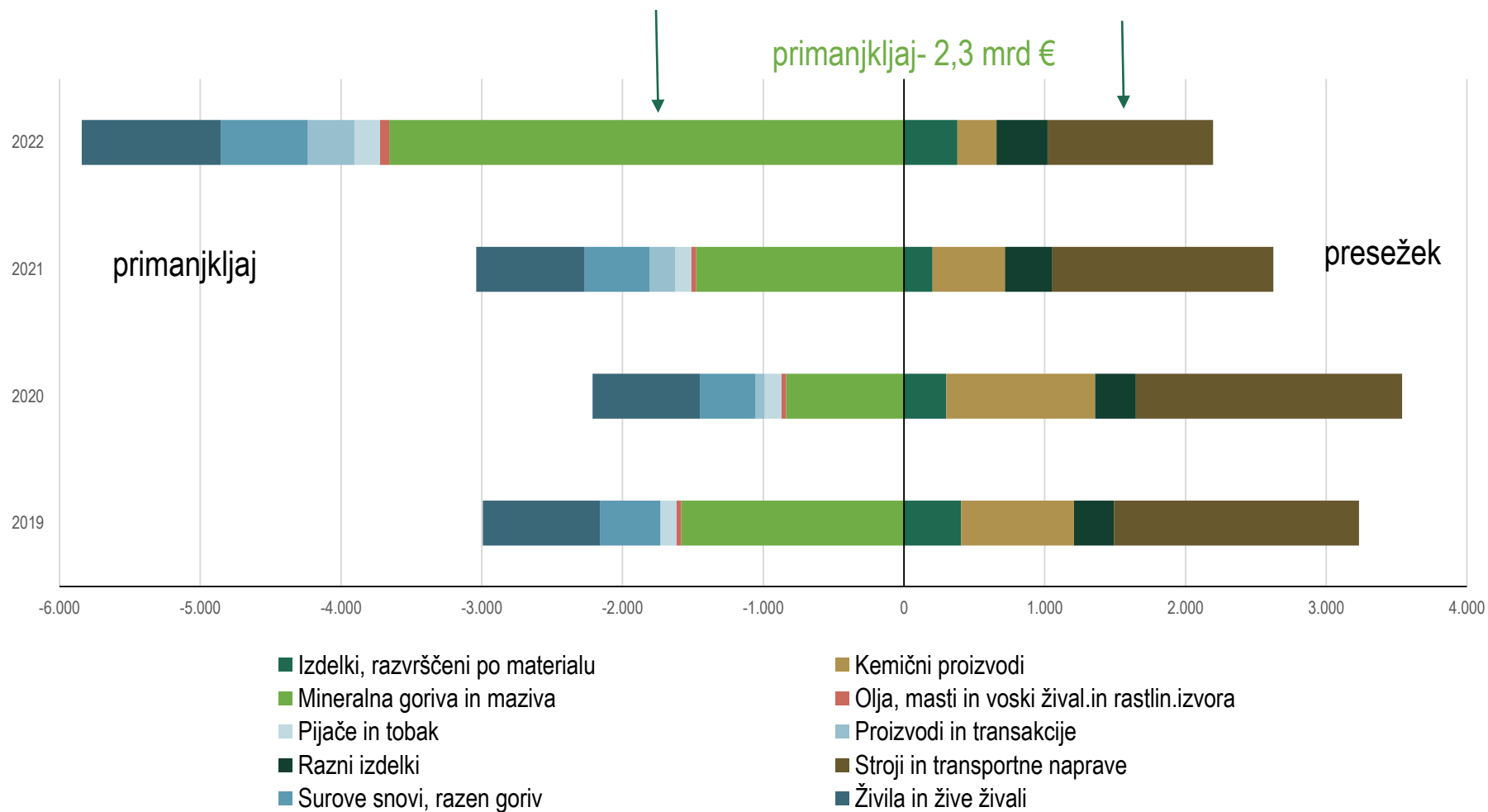

Opomba: * Po enomestni SMTK. Ocene stopenj agregatnih rasti na podlagi podatkov izvoza in uvoza iz plačilne bilance.

Vir: Banka Slovenije, SURS, preračuni Banke Slovenije.

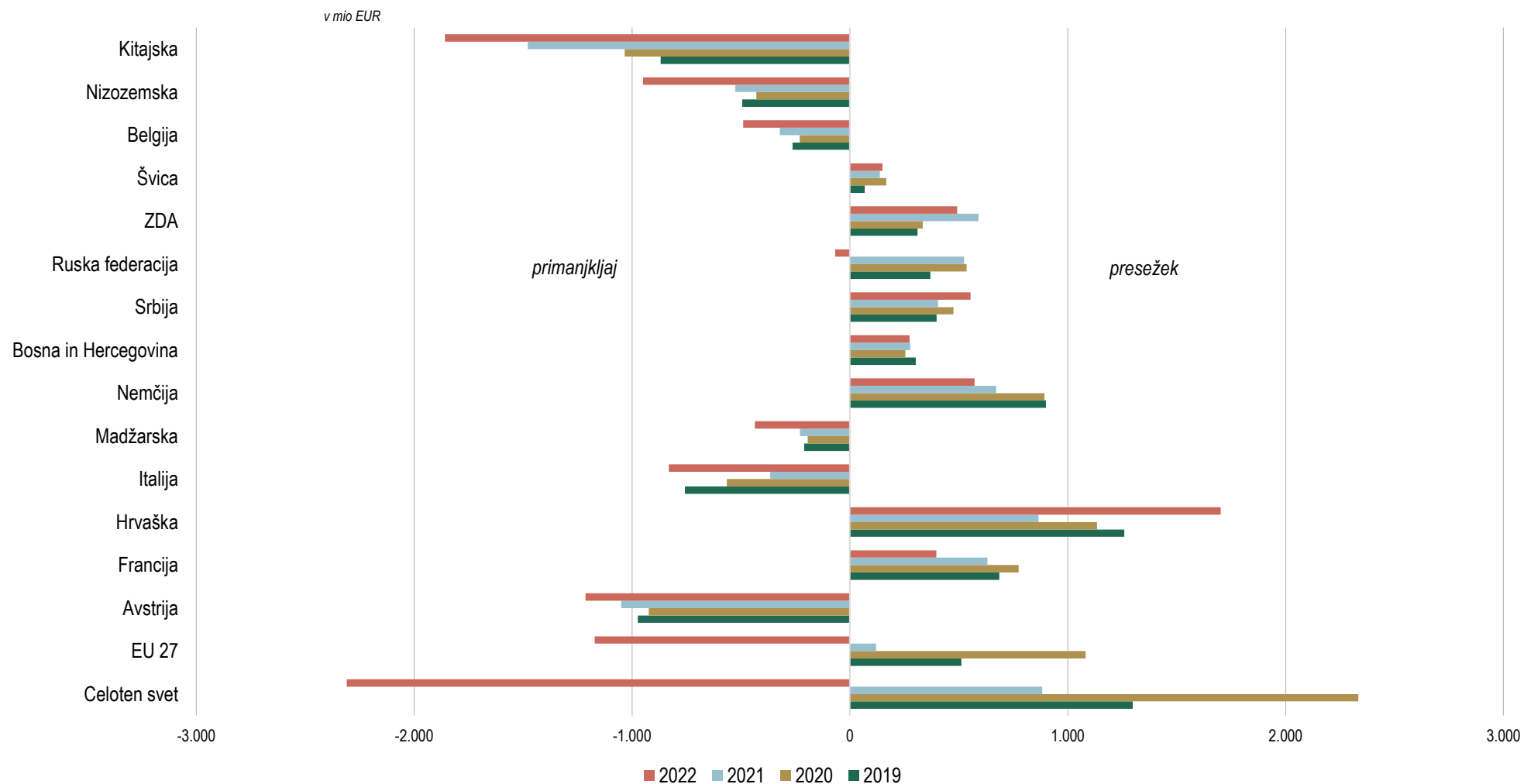
Blagovna menjava po proizvodih

Saldo blagovne menjave, 2019-2022, mio EUR

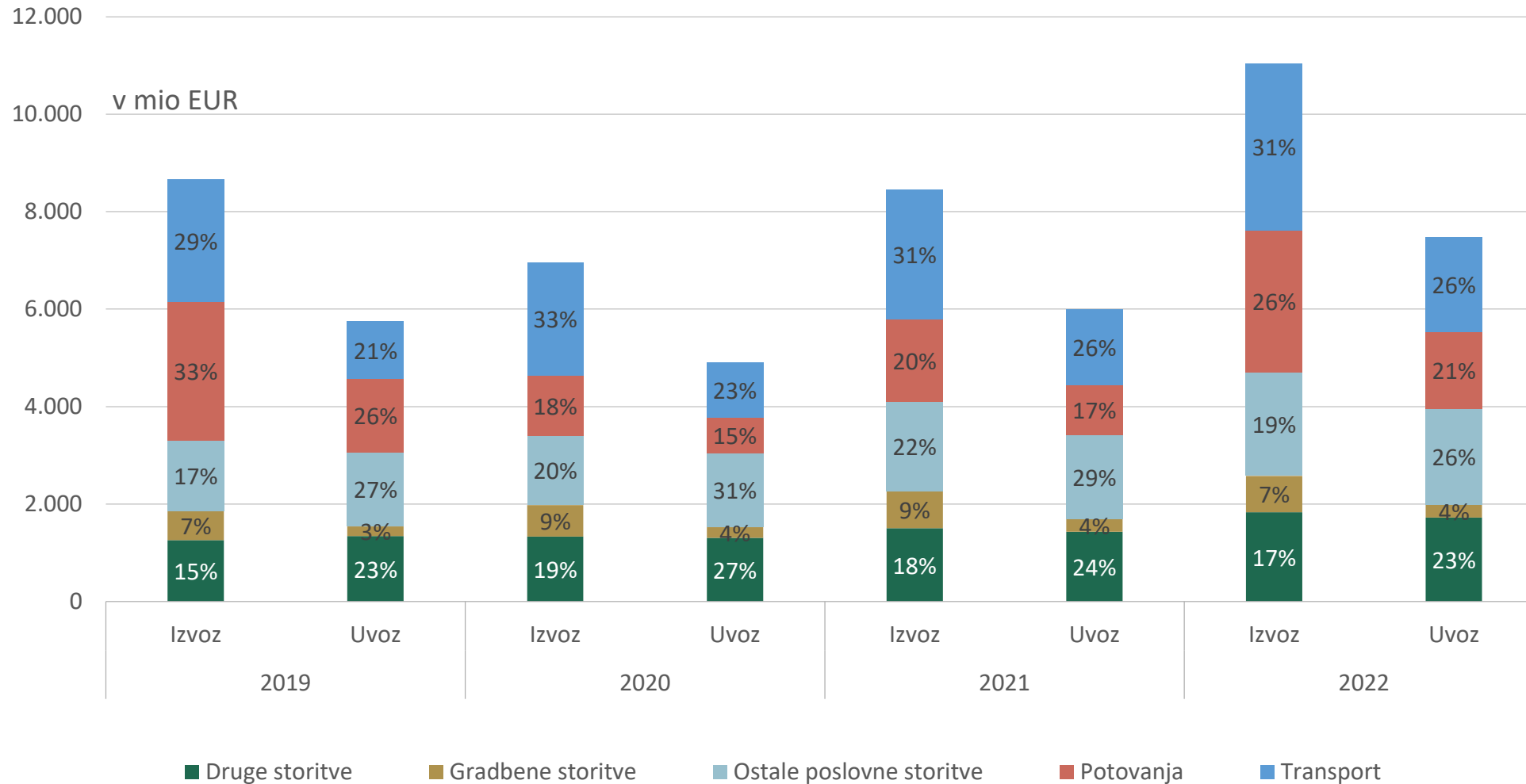
Blagovna menjava po državah

Saldo menjave blaga po državah

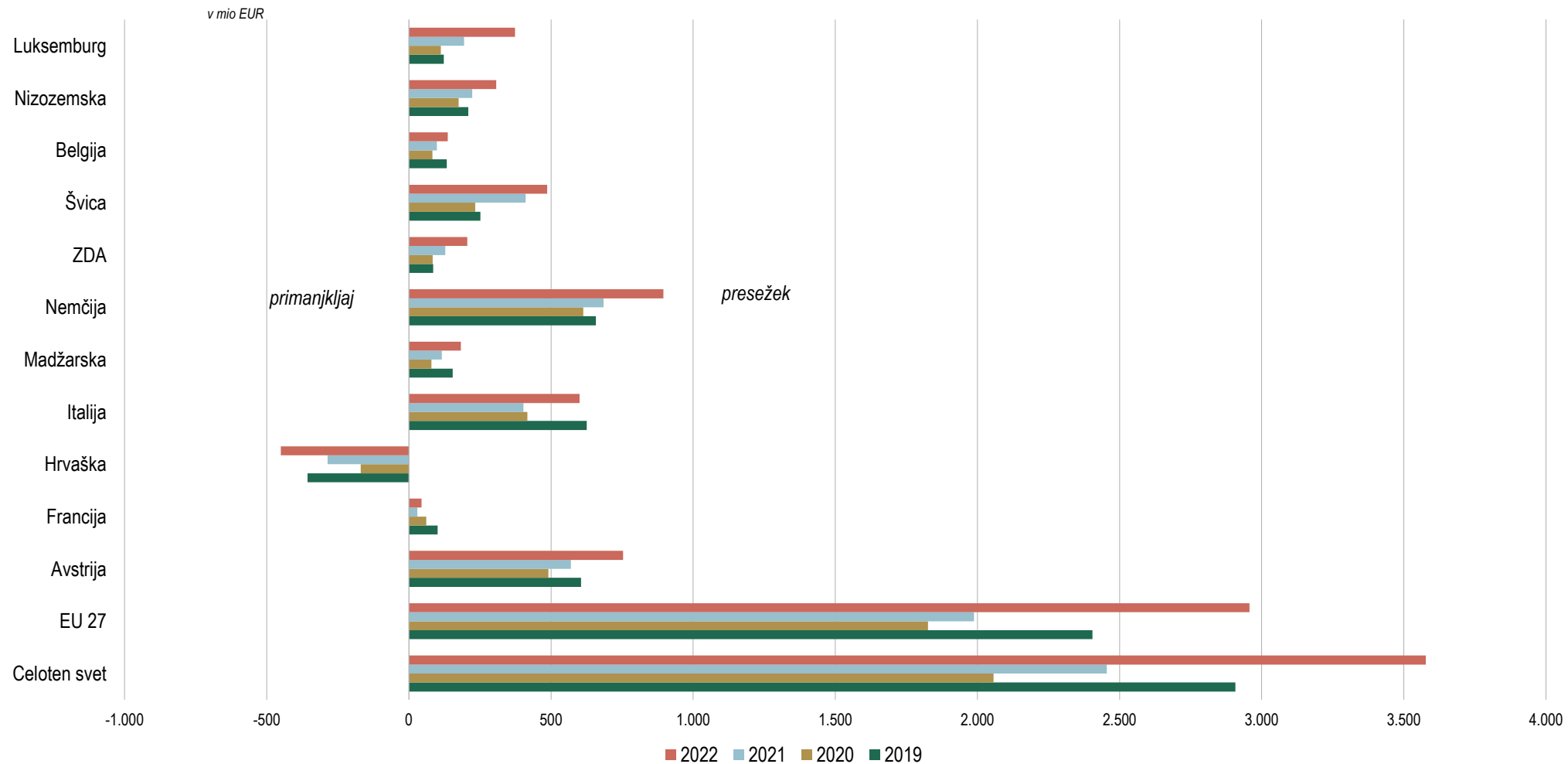
Storitvena menjava v presežku 3,6 mrd € v 2022

Transport in potovanja ustvarijo največ menjave

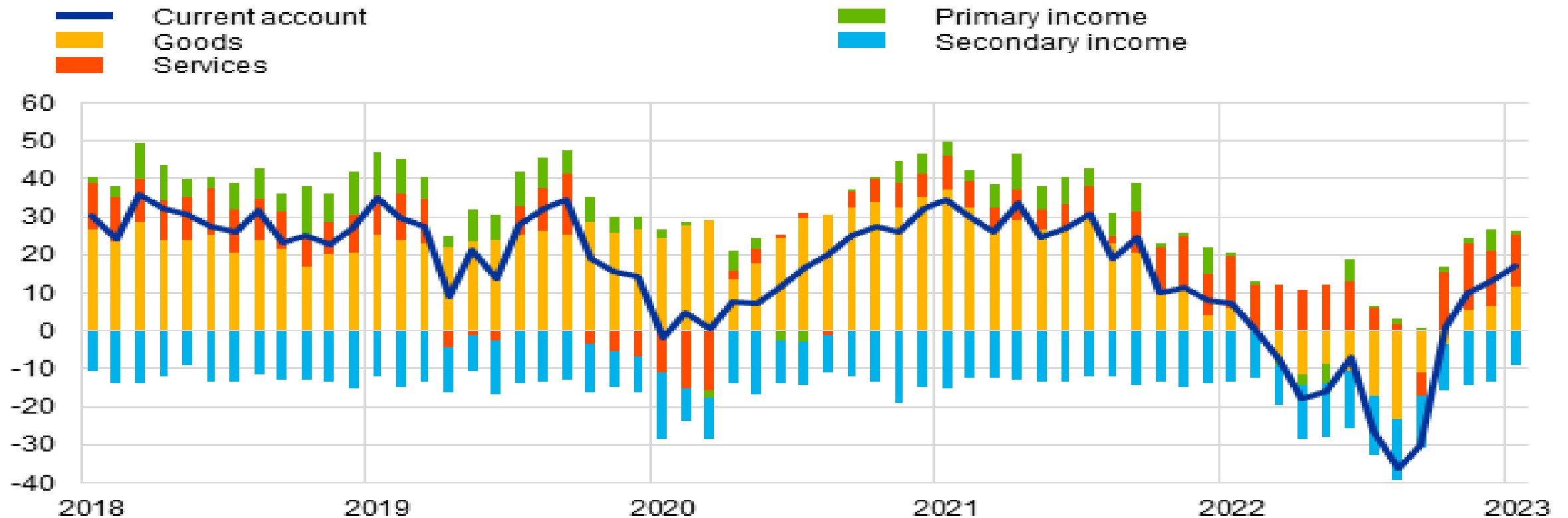
Storitvena menjava po državah

Saldo menjave storitev po državah

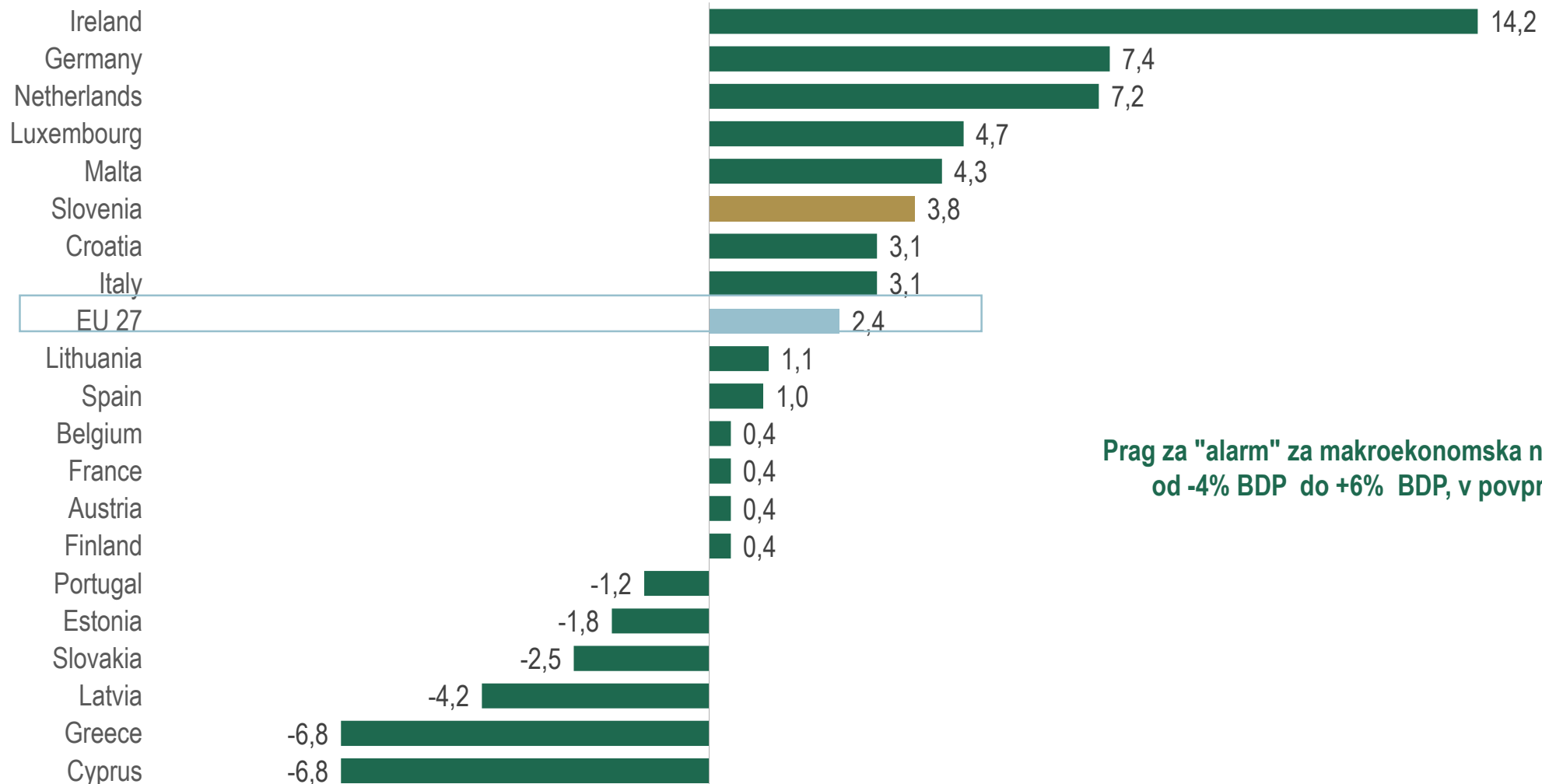
Evroobmočje: ponovno pozitiven saldo

Saldo tekočega računa plačilne bilance 2017 - 2022, mesečno

Razlike med državami: odprtost, produktivnost, konkurenčnost

Saldo tekočega računa plačilne bilance, v % BDP, leto 2021

Ukrepanje odvisno od vzrokov neravnovesja

Zunanja konkurenčnost, produktivnost...

